

El Conte de la Lletera

GUIA PEDAGÒGICA

Xip
Xap

C/ Gran de Llívia, 63

25195 LLEIDA

Tel. 973 24 33 21

Mob. 639 31 29 30

E-mail: xipxap@xipxap.cat

Web: www.xipxap.cat

JUSTIFICACIÓ DE L'ELECCIÓ DE L'ESPECTACLE

Des de ja fa uns anys hem estat observant que l'edat dels nens i nenes que van al teatre cada cop es més baixa i per tant, creiem que cal adequar els espectacles a la franja d'edat del nou públic, tant en el cas que sigui exclusivament infantil com en aquells casos en que es tracta d'un públic familiar.

Tot i la senzillesa del conte de la Lletera hem decidit portar-lo a escena perquè creiem que pot ser un centre d'interès clau a l'hora de complementar la realització d'activitats incloses en la programació dels centres educatius durant tot el curs, ja que tracta d'un tema que es molt actual com és la immediatesa de les coses que volem, aquesta immediatesa que podem veure en el desig d'aconseguir les coses com més aviat possible la podem veure a l'escola, a la família, i a la societat en general; sense adonar-nos que les coses, gairebé sempre, requereixen d'un temps i d'un procés per poder aconseguir-se.

Com ja sol ser habitual en els nostres espectacles adreçats al públic infantil, la música, ens serveix d'eix vertebrador de la història, les cançons continuem usant-les per fer la presentació dels diferents personatges i per unir-los en una història comuna, que és la d'advertir a la Joana, que va a portar una lletera plena de llet al mercat el dia del seu aniversari, que vagi amb molt de compte a topar amb alguna pedra que li faci caure la lletera al terra. Tot això amenitzat amb un personatge trapella com és una serp, que intenta fer alguna malesa per a que la Joana no pugui fer la seva feina ben feta.

Hem pogut observar que mitjançant les cançons, les nens i nenes son capaços de participar en les històries que els expliquem, i jugant a que se les aprenguin podran entendre i recordar el conte de la lletera, ja que si només senten una historia els infants l'obliden fàcilment, però si la veuen, la recorden i si hi participen, aconseguixen entendre-la molt millor.

PASSOS PREVIS

Donat que és una proposta teatral i de titelles adreçada als centres educatius que desenvolupen aquest tipus de treball des dels primers moments de l'aprenentatge dels nens i nenes, hem tingut cura de fer un conte que s'adeqüi a cada un dels grups als que vagi adreçat en cada representació i en base al cicle del procés educatiu on estigui situat el grup que serà el públic de l'espectacle.

- Hem confeccionat el text a la mesura de les edats dels nens i nenes de 1 a 6 anys, seguint l'assessorament d'un educador infantil, un educador musical, un psicòleg, un pedagog teatral i un especialista en psicomotricitat i logopèdia.
- Disseny i perfil dels personatges que han de contar la història a l'estil dels rondallaires manipuladors que utilitzen titelles, creant i potenciant vincles ja coneguts pels nens i nenes com són les relacions:
 - nen/a educador/-a
 - nen/a pare/mare
- Selecció i disseny dels elements per la posada en escena:
 - Grafismes senzills i rodons
 - D'elements coneguts i familiars. Els titelles estan construïts seguint els patrons dels peluixos que utilitzen els nens i nenes en els seus jocs quotidians.
 - L'escenografia que es una manta d'"activity" infantil i alguns elements de vestuari estan fets de patchwork.
 - La manipulació es senzilla.

Es tracta de que els nens i nenes vegin i compreguin que el que tenen al davant són simples representacions dels elements del conte (tant pel que fa a la protagonista –la Joana– com pel que fa als animals) que són presentats i que canten cançons conegudes per ells, per així intentar evitar el factor por o temor i treballar el simbolisme i el joc escènic.

No obstant hem incorporat un element "dolent" o trapella, com es la serp, a la que tots plegats han de fer marxar del conte.

DISSENY DE L'ACTIVITAT I ORIENTACIÓ DIDÀCTICA

*** Treball previ per part de l'educador/a:**

I – Presentació dels elements i espais que formen part del conte i de l'espectacle proposat, i de tots aquells altres que puguin servir-los com a referent als nens i nenes:

- Els titellaires
- La manera de vestir-se dels titellaires
- Un músic
- Una guitarra
- El sol i els núvols
- La lletera
- L'estenedor
- Una granja
- La tanca de la granja
- Una serp
- Una gallina
- Una truja
- Una vaca
- Una mosca

Fer-los relacionar aquests elements (i tots els que l'educador/a cregui convenients o necessaris segons el nivell del grup) amb altres que ja els siguin més quotidians:

- Els arbres del pati
- Les seves cases
- Granges que coneixen
- Vestuari dels Nens i nenes
- Vestuari dels diferents oficis
- Animals que més els agraden
- Animals domèstics
- Animals salvatges
- Instruments musicals

II - Presentació dels personatges representats per titelles del conte:

- Joana –la protagonista–
- Serp
- Gallina
- Truja o porqueta
- Vaca
- Mosca

A més de dos actors que en el paper de titellaires i un músic narrador conduiran el fil argumental del conte.

Fer-los comprendre que aquests personatges no van existir, però que són els que formen part de la història que nosaltres els contarem.

Treballar amb les característiques físiques d'aquests personatges: Utilitzant la tècnica de les comparacions o assimilacions (això seria “com si...” o “ igual que...”)

III – Explicar el fet que vindran uns actors o titellaires a explicar-los la historia i el que això suposa a nivell relacional:

- El comportament
- La salutació
- El silenci
- L'atenció
- El respecte per la feina dels altres
- El respecte a l'atenció dels companys
- L'aplaudiment

*** Treball durant l'espectacle:**

Aquest serà un treball que duran a terme tant els titellaires des del seu lloc davant dels nens i nenes explicant-los el conte, com els educadors/es al seu costat, fent de reforç a la història i amb el control dels nens i nenes:

- Salutacions:

- Hola
- Com esteu
- Adéu
- Salutació amb la mà

- Les normes per assistir a una representació:

- Tenir el cul quiet
- Tenir la boca tancada
- Tenir els ulls oberts
- Tenir les orelles atentes
- La vergonya

- Fer silenci. Psicomotricitat

- Posem el dit dret al darrera de l'esquena
- El traiem i l'atensem als llavis
- I fem ssshhh
- (Altres variants)

- Estar atents

- Posar la mà dreta a la vora de l'orella
- Posar la mà esquerra a damunt dels ulls

- El torn de paraules

- Ara parlen els titellaires
- Ara intervenen els nens i nenes

- La participació dirigida o orientada pels actors

- Preguntar als nens i nenes
- Fer que cantin algunes de les cançons
- Fer que facin fora la serp

- Psicomotricitat i coneixement del propi cos

- Com ens tapem els ulls quan tenim vergonya
- Mimar que bufem per fer fora la serp
- Com ens tapem la boca per fer silenci.

*** Treball després de l'espectacle:**

- Procurar trobar punts de connexió amb els espais que ells coneixen, (els arbres del pati/ els arbres del bosc, la casa on ells viuen, les cases del poble, els estris quotidians com els estenedors de la roba i els penjadors de les seves habitacions...) i relacionar-los amb els que van veure a l'espectacle.

- Fer una avaluació posterior amb l'educador /-a
 - o Treball amb dibuixos i colors iguals que els que han pogut veure al conte
 - o Fitxes per pintar d'acord amb els titelles de la història
 - o Pintar la Fitxa que representa el paisatge de l'escenografia
 - o Retallar i empegar els animals damunt d'aquest paisatge.

CONTINGUTS SELECCIONATS

- Àrea de descoberta d'un mateix:

- Incidim en el valor de la responsabilitat i el treball continuat.
- Mostrem com cada acte i decisió que prenen les persones té una conseqüència.
- La conseqüència de ser massa somniadors i construir castellets a l'aire abans d'haver aconseguit un resultat.
- El respecte per tots els animals.

- Àrea del llenguatge verbal:

En referència a les actituds, pel que fa a l'expressió i la comunicació destaquem:

- Actituds d'espera
- Actituds d'atenció
- Actituds d'interès
- Actituds d'iniciativa

(Aquests acaben de complementar les activitats psicomotrius que ja hem potenciat en el punt anterior, no només referits al llenguatge verbal, sinó també a les actituds corporals)

En referència a les habilitats, estratègies i hàbits, és a dir als procediments, fem especial incís en:

* La Comprensió:

- Atenció als diferents senyals comunicatius (gest i entonació).
- Reconeixement dels objectes que surten a la història.
- Associació amb experiències anteriors i amb situacions semblants o diferents.
- Comprensió del conte en la seva totalitat o en parts separades.

* L'expressió:

- Domini de les onomatopeies per reconèixer els diferents sons d'animals i fenòmens atmosfèrics (vent, pluja, trons...).
- La participació amb tots els companys i companyes del públic per reproduir les cançons que canten els animals representats.
- La participació amb un objectiu comú, fer fora la serp d'un conte en el que no hi surt cap serp.
 - o Fer una cantarella
 - o Bufar molt fort per fer fora la serp
- Explicació dels processos que tenen lloc en el conte quan cal dur a terme una feina com és la d'anar al mercat a vendre una lletera plena de llet fins que s'arriba al destí.
- Les aventures i desventures que ens poden passar mentre anem de viatge.

* La memorització:

- Evocació de les pròpies experiències (anant de viatge, amb els amics).
- Evocació d'informació mitjançant l'associació sensorial.
 - Com era la Joana, el seu vestit, el seu cabell...
 - Com era la serp / gallina / truja / vaca / mosca
 - De quin color eren els diferents animals

- Quina roba duien els titellaires ?
- Quina roba duia la mare de la Joana

- Retenció i memorització d'informacions concretes.

- Per què és un dia tan especial per la Joana?
- Què li regala la seva mare?
- Què feia cada un dels animals?
- Què li expliquen a la Joana?
- Què vol fer la serp cada cop que surt?
- Com aconseguim fer marxar la serp?

- Comprensió dels principals valors i contravalors que es tracten:

- Fer cas al que et diuen
- Les tasques que cal fer: Dur una lletera al mercat, covar els ous
- Les conseqüències dels actes i decisions
- L'individualisme
- L'egoisme

- Àrea del llenguatge plàstic:

Es fa una especial incidència en la similitud i diferències:

- de color
- de forma
- de grandària

En la memòria visual:

- Com recorden els titelles, els objectes i personatges que han vist a l'espectacle.
- De quins colors eren? El treball amb els colors bàsics.
- Quines eren les formes dels animals? Les formes fàcils com foren els peluixos i els coixins amb formes d'animals.
- Com eren les els personatges humans, els titellaires, el músic, la mare de la Joana ?
- Com anaven vestits?
- Quin tipus de complements portaven?

- Àrea del llenguatge musical:

S'incideix en la repetició de melodies populars que puguin arribar amb facilitat al nen o nena (Cançons infantils tradicionals que normalment ja podrien conèixer a l'escola) i que ens serveixen com a nexa per fer que els diferents protagonistes de la història es coneguin entre ells.

L'ús de les cançons conegudes fa que la mainada estigui molt més connectats amb la història, podent participar en cantar-les tots plegats, junt amb els altres nens i nenes i amb els seus pares i mares,

CANÇÓ DE FER SORTIR EL SOL

Sol solet
Vine'm a veure, vine'm a veure
Sol solet
Vine'm a veure que tinc fred
Si tens Fred
Posa't la capa, posa't la capa
Si tens Fred
Posa't la capa i el barret
No tinc capa ni barret
Per abrigar-me, per abrigar-me
No tinc capa ni barret
Per abrigar-me quan fa fred.

CANÇÓ DE LA SERP

Plou i fa sol,
Les bruixes es pentinen
Plou i fa sol,
Les bruixes porten dol

CANÇÓ PER FER FORA LA SERP

Serp descarada
Fuig d'una bufada
(*i bufar ben fort*)

CANÇÓ DE LA MARE DE LA JOANA

Les nenes maques al dematí
S'alcen i reguen, s'alcen i reguen
Les nenes maques al dematí
S'alcen i reguen el seu jardí
Jo també rego el meu hortet
Faves i pèsols, faves i pèsols
Jo també rego el meu hortet
Faves i pèsols, i julivert.
Julivert meu com t'has quedat?
Sense cap fulla, sense cap fulla
Julivert meu com t'has quedat?
Sense cap fulla i el cap pelat.

CANÇÓ DE LA JOANA CADA COP QUE VA AL MERCAT

Una pastoreta
se'n va anar al mercat
tota boniqueta
amb un cistell al cap
ruli - ruli- ruli- rulà

CANÇÓ DE LA GALLINA

Tenia un gall que era molt bonic
S'alimentava prop del meu jardí
I el petit gall feia
quiquiriquí.
Quiriqui, quiriqui,
Quiriqui quiquí

CANÇÓ DE LA TRUJA

Tenia un porc que era molt bonic
S'alimentava prop del meu jardí
I el petit porc feia
Oink, oink, oink, oink .
Oink, oink, oink, oink .
Oink, oink, oink, oink .

CANÇÓ DE LA VACA

Tenia un bou que era molt bonic
S'alimentava prop del meu jardí
I el petit bou feia
Mu mu mu mu mu .
Mu mu mu mu mu mu.
Mu mu mu mu mu .

CANÇÓ DE TOTS ELS ANIMALS JUNTS

Tenia un bou que era molt bonic
S'alimentava prop del meu jardí
I el petit bou feia
Muuuu Muuuuu .
I el petit porc feia
Oink, oink, oink.
I el petit gall feia
quiquiriquí.
Quiriqui, quiriqui,
Quiriqui quiquí

OBJECTIUS REFERENCIALS

- Escoltar atentament la presentació que els titellaires i el narrador fan del conte que estan a punt d'explicar, captant les intencions comunicatives a través del gest i de l'entonació.
- Mostrar interès i atenció en les preguntes que fan els titellaires, associant-les amb les experiències viscudes anteriorment.
- Respondre als requeriments que fan els titellaires i els titelles en particular, emprant en les diferents frases les entonacions adequades a les intencions comunicatives (interrogativa, exclamativa, afirmativa, negativa...)

- Esperar el torn per parlar mentre parla un company i escoltar aquest amb interès.
- Esforçar-se per comunicar i recordar fets concrets relacionats amb les pròpies vivències en situacions puntuals o extraordinàries.
- Recordar informacions relacionant-les amb el context perceptiu o funcional.
- Sentir-se capaç de participar en l'espectacle si cal.
- Comparar els titelles i els seus colors i formes. Adonar-se dels canvis dels titelles i els propis
- Imitar mitjançant la veu, els moviments i les paraules, allò que fan les titelles i els actors...

PAUTES D'OBSERVACIÓ AVALUADORA

L'avaluació dels objectius referents a la memorització, es pot fer a través dels referents de l'espectacle. L'educador/a seleccionarà aquells fets, esdeveniments, coneixements o conceptes que han succeït o s'han treballat, com per exemple:

- Recordar detalls d'un personatge, d'un animal, d'un objecte...
- Recordar accions concretes
- Recordar les cançons
- Recordar alguna seqüència de la història
- Recordar els processos explicats
- Els colors de cada un dels animals
- Què és el que fa cada un dels animals
- Com era el paisatge
- Com eren els elements de la Granja

Per fer aquesta avaluació s'aprofitarà el dia que vinguin els titellaires o els dies següents. En el primer cas, els titellaires poden fer preguntes directes a cada nen o, en

el segon cas, l'educador/-a els preguntarà a cada nen coses concretes de l'espectacle o de la història...

- Preveure que el nivell de resposta pot ser diferent, d'acord amb el nivell d'assimilació de l'espectacle i les capacitats d'escoltar i entendre dels diferents nens i nenes.
- Les respostes dels nens s'anotaran per escrit a mode de fitxa, que sigui significativa d'aquests aspectes:
 - Nivell de recepció
 - Memorització
 - Comprensió
 - Expressió de la història
 - Actitud participativa
- L'educador/a també ha de fer una autoavaluació i comprovar si els objectius que es van definir prèviament han estat assolits o no.
- L'educador/a ha d'avaluar si les activitats que ha dissenyat són les adequades per treballar els continguts seleccionats i si aquestes són apropiats per al ritme dels treballs dels nens i nenes del seu centre.
- L'educador/a valorarà si les respostes dels nens s'adeqüen als tipus de preguntes que se'ls fa, sense perdre de vista la individualitat de cada nen, ni el seu nivell de rendiment, ni la seva situació dins del grup i la coneixença de la llengua.
- Recomanem que l'educador/a proposi un treball que tots els nens i nenes hagin de fer plegats, per acabar d'entendre el valor de l'amistat i el treball en equip per aconseguir coses més grans que a nivell individual.
- També proposem construir un decorat gran amb les fitxes per pintar i jugar a fer titelles amb els dibuixos dels animals pintats i retallats i amb un palet de gelat o una palleta de beure enganxada al darrera.